

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน

๑. การสอบสวน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๑๑) การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพินิจความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

การสอบสวนให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในที่ใด เวลาใด และแต่จะเห็นควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย(มาตรา ๑๓๐)

กรณีคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ การสอบปากคำผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิง ให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นหญิงเป็นผู้สอบสวน เว้นแต่ผู้เสียหายนั้นยินยอมหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น และให้บันทึกความยินยอมหรือเหตุจำเป็นนั้นไว้ ทั้งนี้ ผู้เสียหายจะขอให้บุคคลใดร่วมในการถามปากคำนั้นด้วยก็ได้ (มาตรา ๑๓๓)

กรณีคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากก ารข่มขืนต่อสู ้ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๑๓๓ ทวิ)

๒. อำนาจการสอบสวน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ

กรณีรวบรวมหลักฐาน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพินิจให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

๓. พนักงานสอบสวนไม่ทำการสอบสวน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๒ พนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนในกรณีต่อไปนี้ก็ได้

(๑) เมื่อผู้เสียหายขอความช่วยเหลือ แต่ไม่ยอมร้องทุกข์ตามระเบียบ

(๒) เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีเสียเองโดยมิได้ร้องทุกข์ก่อน

(๓) เมื่อมีหนังสือกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์ หรือบุคคลที่กล่าวโทษด้วยปากไม่ยอมบอกรหัสตัวหรือชื่อจริง หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำกล่าวโทษหรือบันทึกคำกล่าวโทษ

๔.การแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

“คำร้องทุกข์” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๗) หมายถึง การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

“คำกล่าวโทษ” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๘) หมายถึงการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้น

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้ คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิดพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำลง ความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำผิดเท่าที่จะบอกได้

คำร้องทุกข์นี้จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปีและลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าร้องด้วยปากให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในบันทึกนั้น

๕.การถอนคำร้องทุกข์

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๖ ผู้ร้องทุกข์จะแก้คำร้องทุกข์ระยะใด หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้

ในคดีซึ่งมิใช่ความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์เช่นนั้นย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะสอบสวน

แนวทางการสอบปากคำของพนักงานสอบสวน

๑.ผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่สถานีตำรวจ

เอกสารที่ต้องนำมาด้วย

๑.บัตรประจำตัวประชาชน ถ้าไม่มีให้นำเอกสารที่ทางราชการออกให้ เช่น หนังสือเดินทาง, ใบอนุญาตขับขี่ หรือตรวจสอบจากข้อมูลทะเบียนราษฎร

๒.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกกล่าวหา (ถ้ามี)

๓.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่กล่าวหาทั้งหมด เช่น หลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการหลอกลวง ประกาศเชิญชวน ภาพแชททางออนไลน์ เป็นต้น

๔.บันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงตามลำดับเหตุการณ์เรียงตามวันเวลา (ถ้ามี)

๕.หนังสือมอบอำนาจ(ถ้ามี)

๑.๑การสอบสวนปากคำผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต้องตอบคำถามดังนี้

๑.ท่านเคยมาร้องทุกข์ ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายมาก่อนหรือไม่

๒.ท่านเป็นผู้เสียหายเองหรือไม่ หรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหาย ผู้เสียหายเป็นใคร มาพบพนักงานสอบสวนมีความประสงค์ใด (แจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย จนกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือไม่)

๓.ท่านได้รับความเสียหายอย่างไร

๔.เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด

๕.คำถามอื่น ๆ ตามที่พนักงานสอบสวนสอบถาม โดยตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกประการ

๒. ผู้ที่ถูกพนักงานสอบสวนเรียกให้มาพบเนื่องจากเป็นพยาน/เป็นผู้ต้องสงสัย/เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการถูกกล่าวหาแต่ยังไม่มี การแจ้งข้อกล่าวหา

เอกสารที่ต้องนำมาด้วย

๑. บัตรประจำตัวประชาชน ถ้าไม่มีให้นำเอกสารที่ทางราชการออกให้ เช่น หนังสือเดินทาง, ใบอนุญาตขับขี่ หรือตรวจสอบจากข้อมูลทะเบียนราษฎร
๒. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกกล่าวหาหรือเป็นพยาน เช่น หลักฐานการโอนเงิน หลักฐานการหลอกลวง ประกาศเชิญชวน ภาพแชททางออนไลน์ หนังสือสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น
๓. บันทึกรายละเอียดข้อเท็จจริงตามลำดับเหตุการณ์เรียงตามวันเวลา (ถ้ามี)

๒.๑ การสอบสวนปากคำผู้ที่ถูกพนักงานสอบสวนเรียก ต้องตอบคำถามดังนี้

๑. ท่านเคยรู้จักกับผู้กล่าวหาหรือพยานคนใดในคดีนี้หรือไม่ รู้จักอย่างไรให้อธิบาย ความสัมพันธ์ก่อนเกิดเหตุในคดี
๒. เกี่ยวกับกรณีที่ถูกกล่าวหา ท่านเกี่ยวข้องอย่างไร และรู้เห็นเหตุการณ์ใดบ้าง หรือชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างไร
๓. เหตุเกิดที่ไหน เมื่อใด
๔. คำถามอื่น ๆ ตามที่พนักงานสอบสวนสอบถาม โดยตอบคำถามตามความเป็นจริงทุกประการ

๓. การสอบปากคำผู้ต้องหา

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

๓.๑ การแจ้งสิทธิผู้ต้องหา

ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ และถ้าผู้ต้องหาได้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษ

๔. การสอบสวนปากคำบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การถามปากคำและการสืบพยานเด็ก กำหนดวิธีปฏิบัติในการถามปากคำ การชี้ตัวผู้ต้องหาของผู้เสียหายหรือพยานการสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี รวมทั้งการสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ต้องมีนักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย โดยมีมุ่งหมายมิให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและสภาวะทางจิตใจจากกระบวนการยุติธรรม การดำเนินการดังกล่าวเฉพาะคดีที่กฎหมายกำหนดดังต่อไปนี้

๑. คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ
๒. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อผู้
๓. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ
๔. ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา
๕. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

๖. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก

๗. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

๘. คดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอการ

วิธีการสอบปากคำบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี (ป.วิ.อาญา มาตรา ๑๓๓ ทวิ)

๑. ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

๒. ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และ

๓. ในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่าการถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร

๔. ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองและได้รับการเยียวยาความเสียหายตามกฎหมาย

การตอบคำถามของพนักงานสอบสวนสามารถตอบคำถามพร้อมอ้างถึงพยานบุคคล/พยานเอกสารหรือวัตถุพยานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษที่สถานีตำรวจ

พนักงานสอบสวน

ผู้เสียหายมาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

สอบปากคำผู้เสียหายหรือผู้มาร้องทุกข์กล่าวโทษ เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น ดังนี้

๑. พฤติการณ์และการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นและได้รับความเสียหายอย่างไร
๒. วันเดือนปี สถานที่เกิดเหตุ
๓. คำถามอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำพยาน

พนักงานสอบสวน

พยานที่ถูกเรียกมาพบ

สอบปากคำพยานเพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำ
ความผิดที่เกิดขึ้น ดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ของพยานกับผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด
๒. สอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือรู้เห็นเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร
๓. คำถามอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำผู้ต้องหา

พนักงานสอบสวน

ผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา

๑. สอบถามชื่อสกุล ที่อยู่
๒. แจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดและแจ้งข้อกล่าวหาให้ทราบ
๓. แจ้งสิทธิในชั้นสอบสวนให้ผู้ต้องหาทราบ
๔. สอบสวนว่าได้กระทำความผิดตามที่ถูกล่าวหาหรือไม่ โดยให้โอกาสผู้ต้องหาแก้ข้อกล่าวหาและที่แสดงข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์แก่ตน

แนวปฏิบัติในการสอบปากคำบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี

พนักงานสอบสวน

บุคคลอายุไม่เกิน ๑๘ ปี

แจ้งสิทธิให้บุคคลดังกล่าวทราบดังนี้

๑. ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก
๒. ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และ
๓. สิทธิในการตอบคำถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์
๔. สิทธิที่จะไม่ตอบคำถามที่ซ้ำซ้อนกันหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันควร
๕. สอบปากคำเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือรู้เห็นเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร